

IEDEREEN KAN MEEDOEN

SKN senioren kennis netwerk

OISTERWIJK

IEDEREEN KAN MEEDOEN

BEREIKBAARHEID EN TOEGANKELIJKHEID VAN OPENBARE RUIMTE EN GEBOUWEN IN OISTERWIJK VOOR MENSEN MET EEN BEPERKING

Een burgerinitiatief van het SKN

Projectgroep: Rinus den Boer
Toos Roemen
Jaap Verbart

SKN senioren kennis netwerk

OISTERWIJK

INHOUD

1	Inleiding	7
2	Het begrippenkader	8
	2.1 Fysieke beperking	
	2.2 Gebouwen en openbare ruimte	
	2.3 Bereikbaarheid	
	2.4 Toegankelijkheid	
3	Beleidsonderzoek	9
	3.1 Verdrag Verenigde Naties	
	3.2 Wetgeving Nederlandse Rijksoverheid	
	3.3 Provinciale overheid	
	3.4 Gemeentelijke overheid	
4	Praktijkonderzoek	11
	4.1 Inleiding	
	4.2 Uitvoering gemeentelijk beleid	
	4.3 Belangengroeperingen	
	4.4 Burgerinitiatieven	
	4.5 Interviews met mensen met een fysieke beperking	
5	Conclusies	16
6	Aanbevelingen	18
7	Geraadpleegde bronnen.	20

Bijlagen:

Bijlage 1. Relevante wetgeving

Bijlage 2. Verordeningen en vergunningen

Bijlage 3. Interviews

1 Inleiding

In juli 2014 stemde de Eerste Kamer in met de nieuwe Wmo-wet 2015. Het doel van de wet is dat alle mensen kunnen (blijven) participeren in de maatschappij. Dan is het van belang dat zij zich zonder belemmeringen kunnen verplaatsen in de openbare ruimte en dat gemeentelijke openbare gebouwen en algemeen toegankelijke gebouwen zonder belemmeringen bereikbaar en toegankelijk zijn. De kern van de wet is dat alle mensen dezelfde rechten hebben op een gewoon leven en moeten kunnen deelnemen in de samenleving. Dit geldt dus ook voor mensen met een fysieke beperking (zie definitie fysieke beperking 2.1.).

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de Bereikbaarheid en Toegankelijkheid van de openbare ruimte en gemeentelijke openbare gebouwen. Het Senioren Kennis Netwerk (SKN) heeft zich de vraag gesteld in hoeverre het beleid van de Gemeente Oisterwijk voldoet aan de wensen en behoeften van mensen met een fysieke beperking om volwaardig te willen meedoen aan het leven in de samenleving. Het SKN kiest mensen met een fysieke beperking als doelgroep, omdat juist voor hen gemakkelijk belemmeringen en problemen kunnen ontstaan ten aanzien van bereikbaarheid en toegankelijkheid in Oisterwijk. Deze in de openbare ruimte bestaande belemmeringen, gecombineerd met de ongemakken die inherent zijn aan hun fysieke beperking, kunnen er toe leiden dat zij minder gaan participeren in de maatschappij.

Het doel van dit onderzoek is na te gaan hoe het in Oisterwijk is gesteld met de Bereikbaarheid en Toegankelijkheid van de openbare ruimte, de gemeentelijke openbare gebouwen en de algemeen toegankelijke gebouwen.

Dit rapport geeft de resultaten weer van een beperkt vooronderzoek met conclusies en aanbevelingen, gebaseerd op literatuuronderzoek en interviews met acht mensen met een fysieke beperking, met ambtenaren en met vertegenwoordigers van belangenorganisaties.

Het onderzoek is beperkt. Een breder onderzoek met inschakeling van meer mensen uit de directe doelgroep is dan ook een van onze aanbevelingen.

In dit rapport geven we allereerst een kort overzicht van het (inter)nationaal, provinciaal en gemeentelijk geformuleerde beleid, daarna volgt een onderzoek vanuit de praktijk, waarbij interviews zijn gehouden. Tenslotte volgen conclusies en aanbevelingen.

2 Het begrippenkader

2.1. Fysieke beperking

Een persoon met een **Fysieke beperking** is iemand die door een lichamelijk mankement gehinderd wordt in zijn handelingen en/of bewegingen. De beperking kan ontstaan doordat lichaamsdelen niet volgroeid of beschadigd zijn (fysieke afwijkingen) of doordat lichamelijke functies verstoord zijn (functionele afwijkingen).

2.2. Gebouwen en openbare ruimte

Wij maken een onderscheid tussen **gemeentelijke openbare gebouwen** en **algemeen toegankelijke gebouwen**.

Onder gemeentelijke openbare gebouwen vallen het gemeentekantoor, het raadhuis, de cultuurcentra, de wijkcentra, gemeentelijke sportaccommodaties en een deel van de scholen. Daarbij is de gemeente verantwoordelijk voor de Bereikbaarheid en de Toegankelijkheid.

De algemeen toegankelijke gebouwen zijn praktijken van huisartsen, tandartsen en therapeuten, winkels, hotels, cafés en restaurants. Daarbij is de gemeente verantwoordelijk voor de Bereikbaarheid en zijn de eigenaren/exploitanten verantwoordelijk voor de Toegankelijkheid.

Openbare ruimte of **publieke ruimte** is de ruimte die voor iedereen toegankelijk is. Het is een fysieke plaats waar een groot deel van het publieke leven zich afspeelt.

2.3. Bereikbaarheid

Onder **Bereikbaarheid** wordt verstaan dat alle inwoners, dus ook inwoners met een fysieke beperking, zich zonder belemmeringen kunnen verplaatsen in de openbare ruimte en dat zij de gemeentelijke openbare gebouwen en de algemeen toegankelijke gebouwen zonder belemmering kunnen bereiken. De openbare ruimte moet ook **bruikbaar** zijn, d.w.z. dat er geen belemmeringen ontstaan door de wijze van bestrating, aanwezigheid van obstakels op de weg, de manier van signalering en van bewegwijzering.

2.4. Toegankelijkheid

Onder **Toegankelijkheid** wordt verstaan dat alle inwoners, dus ook inwoners met een fysieke beperking, zonder belemmeringen toegang hebben tot gemeentelijke openbare gebouwen en algemeen toegankelijke gebouwen.

3 Beleidsonderzoek

In de loop der jaren is het nodige beleid, internationaal en nationaal, rond de toegang en het gebruik van de voorzieningen in gebouwen voor mensen met een beperking ontwikkeld. De voor ons relevante gedachten en ideeën geven we hier in essentie weer en gebruiken die bij ons praktijkonderzoek en bij het formuleren van onze conclusies en aanbevelingen..

3.1 Verdrag Verenigde Naties

Op 13 december 2006 hebben de Verenigde Naties het 'Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap' (CRPD) aangenomen. Dit verdrag heeft als doel de mensenrechten van mensen met een beperking te bevorderen, te beschermen en te waarborgen. In het verdrag stelt de VN 22 standaardregels betreffende 'gelijke kansen voor mensen met een handicap'. Een van de regels beschrijft een actieprogramma t.b.v. Toegankelijkheid.

Als een van de laatste West-Europese landen zal Nederland in 2015 dit verdrag ratificeren. Dat betekent dat Gemeenten de 22 regels moeten gaan uitvoeren. Vooruit lopend op de ratificering hebben verschillende Nederlandse gemeenten (o.a. Utrecht, Rotterdam, Lelystad) werkgroepen ingesteld onder de titel Agenda 22.(zie bijv. www.gol-lelystad.nl/agenda22)

3.2 Wetgeving Nederlandse Rijksoverheid

Er zijn wetten met als doel de deelname aan de maatschappij te vergroten en de rechten te versterken van mensen met een beperking. Wij geven een opsomming daarvan weer in bijlage 1. Alle genoemde wetten gaan over het gelijkheidsbeginsel en het verbieden van het maken van onderscheid in het maatschappelijke verkeer op basis van ras, geslacht enz.

De wet die er uit springt is de Wmo-wet 2015, omdat zij de maatschappelijke participatie van alle mensen wil bevorderen. Met de Wmo-wet 2015 hebben gemeenten de expliciete opdracht om de zelfredzaamheid, eigen regie en maatschappelijke participatie van mensen met een beperking te vergroten. Zelfredzaamheid impliceert dat je de (overheids)instellingen moet kunnen bereiken en binnentreden.

De gemeente dient dus beleid te ontwikkelen over Bereikbaarheid en Toegankelijkheid.

3.3 Provinciale overheid

Provincie Noord-Brabant

De Stichting Zet Brabant is in opdracht van de provincie ingeschakeld voor de beleidsontwikkeling om mensen met een beperking te kunnen laten deelnemen aan de samenleving. In de informatie van deze stichting wordt regelmatig de term *inclusief-beleid* gebruikt. Inclusief-beleid betekent dat mensen met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan het leven, ook daar waar het gaat over het hebben van werk en het geaccepteerd worden.

Omdat er nu een veelheid van ontwikkelingen tegelijkertijd plaatsvindt (de drie decentralisaties, de grotere rol van de gemeenten, de kanteling in het zorglandschap) wil het provinciale bestuur een breed gedragen advies over dit inclusieve beleid. In dit advies, dat in de loop van 2015 verschijnt, zullen ook uitspraken over de Bereikbaarheid en Toegankelijkheid voorkomen.

3.4. Gemeentelijke overheid

Om een beeld te krijgen van het gemeentelijk beleid t.a.v. Bereikbaarheid en Toegankelijkheid voerden wij gesprekken met de daarvoor verantwoordelijke ambtenaren. Er is geen schriftelijk vastgesteld geformuleerd beleid t.a.v. Bereikbaarheid en Toegankelijkheid. Wel zijn er Verordeningen en Vergunningen die een relatie hebben met Bereikbaarheid en Toegankelijkheid.

Bij Toegankelijkheid van een gebouw, kan ook gedacht worden aan het verlaten van het gebouw in onveilige situaties zoals brand. Voor deze situaties is wel beleid ontwikkeld, dat terug te vinden is in de Brandbeveiligings-verordening.

Daarnaast bevat de bouwverordening belangrijke voorschriften over toegangsdeuren, hellingsbanen, liften enz.

In bijlage 2 zijn de verordeningen en vergunningen opgenomen, waarvan onderdelen voor de uitvoering van het beleid betreffende Bereikbaarheid en Toegankelijkheid relevant zijn.

4 Praktijkonderzoek

4.1 Inleiding

Het beleidsterrein Bereikbaarheid en Toegankelijkheid valt bij de gemeente Oisterwijk onder de verantwoordelijkheid van drie ambtenaren. Om na te gaan hoe het gemeentelijk beleid daadwerkelijk wordt uitgevoerd, vonden interviews met deze ambtenaren plaats (4.2).

Er zijn belangengroeperingen en burgerinitiatieven die initiatieven genomen hebben op het gebied van Bereikbaarheid en Toegankelijkheid. Gesprekken daarmee worden weergegeven onder resp. 4.3 en 4.4.

In de Inleiding in hoofdstuk 1 is reeds aangegeven waarom het onderzoek naar Bereikbaarheid en Toegankelijkheid zich specifiek richt op mensen met een fysieke beperking. Met deze doelgroep werden 8 interviews gehouden, waarvan de resultaten hieronder worden samengevat (4.4). In bijlage 3 vindt u de namen en enkele kenmerken van de geïnterviewden.

4.2 Uitvoering van het gemeentelijk beleid

Over het beleid ter zake van Bereikbaarheid en Toegankelijkheid spraken wij met de drie ambtenaren (zie bijlage 3), die verantwoordelijk zijn voor “Veilig verplaatsen in de openbare ruimte”, “Toegankelijkheid van gebouwen” en “Verkeerstechnische aspecten”. We bespraken het beleid aan de hand van de kernbegrippen uit dit onderzoek: Bereikbaarheid en Toegankelijkheid.

Bereikbaarheid

Uit de gesprekken komt het volgende naar voren:

- * De gemeente heeft geen overzicht van routes die voldoen aan de eisen voor veilige en ongehinderde doorgang voor mensen met een fysieke beperking.
- * De gemeente zorgt voor **voorzieningen** zoals een verlaagd trottoir, een verhoogde trottoirband, een blindegeleidestrook en gehandicaptenparkeerplaatsen. Deze voorzieningen zijn voornamelijk in het centrum aangebracht.
- * Richtlijnen en mogelijkheden:
 - Bij voorgenomen blokkering van stoep, doorgang of toegang tot winkel, huis of openbaar gebouw door auto's, groen, reclameborden, terrasjes, container, etc, moet degene die de blokkade veroorzaakt dit melden en zo nodig een vergunning aanvragen.
 - Als een inwoner een obstakel constateert, kan hij dat melden en wordt Buurtbeheer of een Buitengewoon Opsporingsambtenaar ingeschakeld
 - Bij het signaleren van een obstakel en het oplossen van het veroorzaakte probleem kunnen buurtbewoners, centrummanagement, winkeliers e.a. een belangrijke rol spelen.
 - Na een signalering van problemen kan een ambtenaar samen met de melder op pad gaan
- * Er zijn **nieuwe ontwikkelingen**:
 - de breedte van nieuwe invalidenparkeerplaatsen wordt 4 meter i.v.m in- en uitstappen
 - in het trottoir wijst een tegel op de oversteekplaats;

- bij de inrichting van het KVL-terrein zal extra aandacht geschonken worden aan aspecten van Bereikbaarheid en Toegankelijkheid
- volgens plan wordt op de nieuwe website van de gemeente informatie gegeven over de bestaande en nieuwe richtlijnen.

Tenslotte:

Een blijvend contact met mensen met een fysieke beperking wordt op prijs gesteld. Deze mensen kunnen aan de gemeente relevante informatie en/of signalen doorgeven, zodat de juiste maatregelen bij het inrichten van de openbare ruimte worden genomen.

Uit de gesprekken komt naar voren dat er wel veel belang wordt gehecht aan de Bereikbaarheid en Toegankelijkheid, maar dat er geen sprake is van een schriftelijk vastgesteld geformuleerd beleid waarin actieve handhaving en proactief handelen als doelstellingen zijn opgenomen. De ambtenaren baseren hun handelen op de bestaande verordeningen en richtlijnen. Actieve handhaving en proactief handelen zijn niet opgenomen in de regelgeving die leidend is voor de ambtenaren en zij komen daar dan ook niet aan toe.

Toegankelijkheid

Volgens de gemeente zijn de openbare gebouwen in Oisterwijk toegankelijk conform de wettelijke basisregeling en zijn zij toegankelijk voor mensen met een fysieke beperking. Bij bouw en herbouw wordt gebruik gemaakt van de bestaande adviesregeling (zie 'Handboek voor toegankelijkheid' en de passage over het Bouwbesluit). Het adviesbureau PBTconsult heeft de algemene toegankelijkheidsrichtlijnen en normen omgewerkt naar bouwtechnische eisen die kunnen worden toegepast bij ontwerp en realisatie van integraal toegankelijke projecten, zodanig dat een afstemming en aansluiting ontstaat tussen toegankelijkheidsrichtlijnen en de reguliere bouwkundige praktijk. Het bureau heeft een Integrale Toegankelijkheid Standaard (ITS) ontworpen. Wanneer een project voldoet aan de ITS is in principe een integraal toegankelijk project gerealiseerd. Het ITS-keurmerk voor openbare gebouwen is niet verplicht, maar wordt aangeraden. De gemeente moet de keuring aanvragen.

Als voorbeeld geldt het wijkgebouw de Coppele. Dit voldoet aan de integrale Toegankelijkheidsstandaard en had een ITS-keurmerk dat tot juni 2015 geldig was. In het interview komt de toegankelijkheid van de Tiliander ter sprake. Mensen waarvoor het traplopen problematisch is, kunnen gebruik maken van de lift die aan de voorkant van het gebouw gemonteerd is. In de praktijk blijkt deze lift in veel gevallen niet bruikbaar te zijn. Er wordt momenteel een laatste poging gedaan om de toegang via de lift acceptabel te maken.

4.3 Belangengroepering

a. Stichting Zet Brabant

De stichting Zet Brabant is een provinciaal centrum voor maatschappelijke ontwikkeling in de provincie Noord-Brabant. Het betreft hier een fusie tussen Prisma Brabant, het Brabants Ondersteuningsinstituut Zorg (BOZ) en het Brabants Centrum voor Gehandicaptenbeleid (POG). Zet Brabant is werkzaam in de sectoren wonen, zorg en welzijn en ondersteunt burgerinitiatieven en belangengroeperingen, zoals: BUS (Brabants Uitkeringsgerechtigden Samen), BRIZ (Brabants Raad voor de Informele Zorg), Coalitie voor Inclusie en Toegankelijk Brabant.

De stichting richt zich op actuele thema's in het sociale vlak onder andere "de brede school", leefbaarheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

b. Toegankelijk Brabant.nl

ToegankelijkBrabant.nl is een initiatief van Zet. Deze website geeft informatie over de bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van gebouwen, voorzieningen en evenementen in Noord-Brabant. Zet is verantwoordelijk voor deze website en de gegevens worden verstrekt door derden, bijv. de provincie. Men kan op naam, plaats of soort gebouw zoeken. Naast gebouwen als gemeentehuizen, musea en theaters, komen ook evenementen, attractieparken en festivals in het bestand voor.

De stichting Zet kan bij voortzetting van dit vooronderzoek een belangrijke rol spelen. Er kan dan van de adviezen die de stichting uitbrengt, gebruik gemaakt worden.

4.4 Burgerinitiatieven

a. Platform Ongehinderd

Dit Platform bestaat sinds 2010 en is door twee rolstoelafhankelijke burgers, de heren Gerard de Nooij en Michael Verhees opgericht.

Het Platform Ongehinderd zet zich in voor een toegankelijk Nederland waarbij de aandacht zich specifiek op openbare gebouwen en algemeen toegankelijke gebouwen richt. In opdracht van lokale en regionale overheden ontwikkelt het Platform projecten op maat. Plaatselijke vrijwilligers worden bij de ontwikkeling betrokken. Het project resulteert in een handig bruikbare applicatie waarop de toegankelijkheid van gebouwen zichtbaar wordt. Iedereen die er gebruik van wil maken, kan de applicatie openen op de mobiele telefoon of via de website Ongehinderd.nl. Daarbij kan de gebruiker van de applicatie de informatie meer specifiek maken door te kiezen voor de positie van blind, doof of slechthorend, rolstoelgebruiker of slecht ter been.

Aan de vrijwilligers worden door het Platform passende tools beschikbaar gesteld en zij krijgen de nodige ondersteuning van het Platform bij het onderhoud en de uitbreiding van de applicatie.

b. Stichting Platform Gehandicaptenbeleid Eindhoven (stichtingpge.nl)

De website bevat informatie over voorwaarden voor toegankelijkheid bij evenementen, zoals:

- * bruikbaarheid locatie evenement
- * toegankelijkheid en info hierover vooraf via diverse bronnen (folders, website, enz)
- * bruikbaarheid van diverse voorzieningen
- * veiligheid (m.n. het gebouw kunnen verlaten)

c. Coalitievoorinclusie.nl

De Coalitie voor Inclusie is een beweging van mensen en organisaties die zich inzet voor de implementatie van het VN verdrag voor de rechten van mensen met een beperking. Op de website vnverdragwaarmaken.nl wordt e.e.a. breed uitgewerkt en komen de gevolgen en vereiste acties voor gemeenten in beeld.

De 3 hierboven genoemde burgerinitiatieven vertegenwoordigen een schat aan informatie en ervaring. De gemeente kan bij voortzetting en uitbreiding van dit vooronderzoek gebruik maken van hun adviezen.

4.5 Interviews met mensen met een fysieke beperking

In de praktijk van alledag is het in Oisterwijk voor mensen met een fysieke beperking niet vanzelfsprekend dat ze zonder steun de deur uit kunnen gaan. Als zij zich buitenshuis niet of nauwelijks zelfstandig kunnen verplaatsen, missen zij ook belangrijke contacten in het maatschappelijk verkeer.

Een rollator, een scootmobiel, een wandel- of blindestok bieden deze mensen, naast meer bewegingsruimte, ook meer ruimte voor het zelfstandig functioneren in de maatschappij. Uiteraard dienen dan de openbare ruimte en de openbare gebouwen Bereikbaar en Toegankelijk te zijn.

De mensen in Oisterwijk met een fysieke beperking ervaren in de praktijk van elke dag wat hun beperking in de openbare ruimte en gebouwen betekent.

Om een indruk te krijgen van de belemmeringen die deze mensen tegenkomen, hebben we hen thuis opgezocht en geïnterviewd

De ouderen in Oisterwijk zijn in deze doelgroep ruim vertegenwoordigd, maar ook zij willen meedoen. Zij maken, zo mogelijk, een rondje in de buurt, doen boodschappen, bezoeken familie, vrienden, huisarts, nemen deel aan bijeenkomsten enz..

In de gesprekken vertellen deze mensen over hun gebruik (Bereikbaarheid en Toegankelijkheid) van de openbare ruimte en gebouwen in Oisterwijk.

Hieronder volgt een overzicht van de opmerkingen over de belemmeringen die zij tegenkomen.

Met betrekking tot de **Bereikbaarheid** worden door de **geïnterviewden** de volgende opmerkingen gemaakt over het centrum, de supermarkt, het trottoir, het fietspad, de rijweg en de bibliotheek.

- * de trottoirs zijn niet bruikbaar door tijdelijke blokkering of zijn permanent geblokkeerd door kuilen en hobbels die vaak zijn ontstaan door de soort bestrating zoals antieke straatsteentjes en de weelderige groei van boomwortels. Maar ook reclameborden, tafels en stoelen van terrassen veroorzaken vaak blokkeringen.
- * via de Kerkstraat is het centrum slecht bereikbaar.
- * een rechtstreekse bruikbare route van huis naar de supermarkt bestaat niet.
- * aansluitend aan de woning is geen trottoir aanwezig
- * aansluitend aan de woning is geen fietspad aanwezig.
- * de bibliotheek is moeilijk te bereiken via de Tiliander.
- * het trottoir in de wijk wordt in de winter niet sneeuwvrij gemaakt.
- * de blindegeleidestroken op de Lind zijn tijdelijk niet bruikbaar door blokkering.*
- * de blindegeleidestroken op de Dorpsstraat zijn verdwenen na herbestrating.
- * de rijweg kent geen aangepaste strook voor scootmobielers.

Met betrekking tot de **Toegankelijkheid** geven de geïnterviewden het volgende commentaar bij de Tiliander, De Lind, de winkels en horeca-gelegenheden.

- * de ingang van de Tiliander via de lift op het Lindeplein voldoet niet.
- * de ingang van de Tiliander via de helling is gevaarlijk.
- * de ingang van de Tiliander aan de Noordzijde is niet gemarkeerd.
- * tijdens de kermis is De Lind niet toegankelijk
- * in sommige winkels en horeca-gelegenheden kun je moeilijk binnenkomen.

Het betreft hier opmerkingen, die niet algemeen geldend hoeven te zijn. Om een completer beeld van de totale problematiek te krijgen, is een breder onderzoek nodig. Toch menen wij dat mensen die we gesproken hebben, voldoende signalen geven om een aantal voorzichtige conclusies te trekken.

5 Conclusies

Het betreft een vooronderzoek waarbij een beperkt aantal mensen met een fysieke beperking (8) door ons geïnterviewd zijn. Op basis daarvan is het moeilijk algemeen geldende uitspraken te doen.

De geïnterviewden geven voldoende signalen over zaken die verbeterd kunnen worden en voldoende aanleiding om een vervolgonderzoek te adviseren.

a. Interviews met gemeenteambtenaren

1. De gemeente heeft geen overzichtelijk beleidsplan beschikbaar waarin de Bereikbaarheid en Toegankelijkheid van de openbare ruimte en gemeentelijke openbare gebouwen in Oisterwijk als uitgangspunt zijn gekozen.. Het beleid dat gevoerd wordt is **niet proactief** van aard. Proactief in die zin dat op een systematische wijze wordt gedacht en gewerkt om problemen voor mensen met een fysieke beperking te voorkomen. Voorbeeld:
Er zijn geen voornemens om beveiligde routes van de wijken naar het centrum en binnen de wijken naar supermarkten, bushaltes, enz. te maken. Wil de burger weten of een traject voor hem toegankelijk is, dan moet hij dat zelf onderzoeken of iemand uit zijn eigen kring laten onderzoeken.
2. De regelingen en verordeningen komen voort uit wettelijke verplichtingen en plaatselijke algemene beleidsplannen.
3. De gemeente geeft in beleid en werkwijze wel **aandacht** aan de Bereikbaarheid en Toegankelijkheid van de openbare ruimte en de gemeentelijk openbare gebouwen (gemeentekantoor, raadhuis, cultuurcentra en wijkcentra). De Bereikbaarheid en Toegankelijkheid van algemeen toegankelijke gebouwen (praktijken van huisartsen, tandartsen en therapeuten, winkels, hotels, cafés en restaurants) zijn **niet** de verantwoordelijkheid van de gemeente. Aan de veiligheid in deze gebouwen wordt wel aandacht geschonken.
4. De voorzieningen voor Bereikbaarheid en Toegankelijkheid beperken zich voornamelijk tot het centrum.
5. De Toegankelijkheid van het cultuurcentrum Tiliander is nog niet goed geregeld.
6. Handhaving van het gevoerde beleid door periodieke controle op het naleven van regels die betrekking op Bereikbaarheid en Toegankelijkheid hebben, vindt niet plaats. Handhaving door parkeerwachters van een juist gebruik van invalidenparkeerplaatsen, vindt wel plaats.
7. De gemeente wil graag een blijvend goed contact met burgers met een fysieke beperking teneinde van de juiste informatie en van signalen te worden voorzien.

8. De beleidsonderdelen ter zake van Bereikbaarheid en Toegankelijkheid zijn over 3 ambtenaren verdeeld.
Het zijn de delen:
 - Veilig verplaatsen in de openbare ruimte,
 - Toegankelijkheid van gebouwen,
 - Verkeerstechnische aspecten.

b. Informatie uit de belangengroep en burgerinitiatieven.

9. De Stichting Zet speelt een belangrijke rol voor de provincie in de beleidsformulering over Inclusief Beleid, Een onderdeel daarvan is Bereikbaarheid en Toegankelijkheid. Deze beleidsformulering kan gebruikt worden door de gemeente Oisterwijk.
De informatie van Stichting Zet Brabant ter zake van Bereikbaarheid en Toegankelijkheid komt naar voren in hun onderdeel Toegankelijk Brabant.nl. De informatie is globaler en minder systematisch dan bij het Platform Ongehinderd, zie conclusie 10.
10. Bij het interview met de directeur van de Platform Ongehinderd valt vooral de systematische werkwijze op waarmee de Bereikbaarheid en Toegankelijkheid van openbare gebouwen en gebouwen met een Openbare functie in kaart worden gebracht. De duidelijke weergave van de informatie in de ontworpen app(licatie), kan voor mensen met een fysieke beperking een waardevol hulpmiddel zijn.

c. Interviews met de mensen met een fysieke beperking

11. Er ontbreken geschikte routes naar het centrum (de Kerkstraat is ongeschikt), de wijkcentra, de bushaltes en de supermarkten.
12. Verschillende trottoirs zijn niet bruikbaar door tijdelijke of permanente blokkering (reclameborden in de Dorpsstraat, terrasstoelen op de Lind, kuilen en hobbels).
13. In veel routes ontbreken blindegeleidestroken.
14. Er ontbreken gemarkeerde oversteekplaatsen en herkenningspunten op veel van de routes die door slechtzienden worden gebruikt.
15. Het cultuurcentrum Tiliander is onvoldoende toegankelijk

Opmerking: de bruikbaarheid van faciliteiten in de gebouwen en de brand)veiligheid van de gebouwen zijn door ons niet systematisch onderzocht. Wel hebben de geïnterviewden daar opmerkingen over gemaakt.

6. Aanbevelingen

Het uitgangspunt is dat alle inwoners, dus mensen met en zonder beperkingen, dezelfde rechten hebben om volwaardig te kunnen meedoen in de samenleving. Dit stelt eisen aan Bereikbaarheid en Toegankelijkheid van gemeentelijke openbare gebouwen en algemeen toegankelijke gebouwen (zie definities 2.2).

1. Wij adviseren de gemeente op basis van dit vooronderzoek over te gaan tot het laten uitvoeren van een breder vervolgonderzoek.
2. Dit vervolgonderzoek wordt uitgevoerd door een werkgroep bestaande uit mensen met een fysieke beperking, enkele leden van het SKN en een beleidsambtenaar van de gemeente.
3. Per wijk wordt een deelonderzoek uitgevoerd waarbij gelet wordt op routes, markeringen, bereikbaarheid van gemeentelijke en algemeen toegankelijk gebouwen, bushaltes, enz.
4. De opdrachtformulering voor de deelonderzoeken wordt bepaald door de direct betrokkenen: mensen met een fysieke beperking
5. Wij adviseren de gemeente over te gaan tot het ontwerpen van een beleidsplan waarin de Bereikbaarheid en de Toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen voor iedereen en in het bijzonder voor mensen met een beperking het uitgangspunt is.
6. De gemeente kan bij het beleidsplan gebruik maken van de conclusies en aanbevelingen van deze rapportage, van het vervolgonderzoek en van de rapportage van de stichting Z.
7. Wij adviseren in het beleidsplan de aandacht voor Bereikbaarheid en Toegankelijkheid niet te beperken tot de openbare ruimte en openbare gebouwen maar tevens aandacht te schenken aan de algemeen toegankelijke gebouwen (zie definities 2.2.)
8. In het beleidsplan worden goede afspraken gemaakt over handhaving.
9. De gemeente treedt faciliterend op bij het vervolgonderzoek (vergaderuimtes, drukwerk, communicatie met inwoners enz.)
10. Wij adviseren om in het beleidsplan extra aandacht te schenken aan de toestand van de trottoirs in het centrum. Veel ouderen zijn minder goed ter been en zijn minder goed ziend. Ook zij hebben behoefte om te participeren en moeten zonder belemmering kunnen lopen in het dorp. De doelgroep mensen met een fysieke beperking is in deze zin veel groter dan alleen 'gehandicapt'.
11. Wij adviseren de gemeente om bij de facilitering van de genoemde werkgroep in contact met het platform Ongehinderd te treden zodat ook in Oisterwijk onderzoek kan plaatsvinden volgens hun werkwijze. Als op termijn Oisterwijk een plaats krijgt op hun applicatie met Bereikbaarheids- en Toegankelijkheidsinformatie, is dat niet alleen voor Oisterwijkse mensen met een fysieke beperking van belang maar is dit ook zeer informatief voor bezoekende toeristen met een fysieke beperking.

12. Wij adviseren de werkgroep om bij de diensten die zij gaan aanbieden, aandacht te schenken aan:
- het beschrijven van bruikbare en veilige routes naar de gemeentelijke openbare gebouwen en algemeen toegankelijke gebouwen en vervolgens de resultaten bekend te maken.
 - het vaststellen van bruikbare en veilige routes in iedere wijk in de categorieën: routes richting bushaltes, routes richting wijkcentrum, routes richting supermarkten.
 - het gebruiken van de voorzieningen (lift, toilet, parkeerplaats, enz.) in de gemeentelijke openbare gebouwen en algemeen toegankelijke gebouwen
 - het controleren van de brandveiligheid in de gemeentelijke openbare gebouwen en algemeen toegankelijke gebouwen.
 - het handhaven van de overeengekomen richtlijnen.

7 Geraadpleegde bronnen

1. 'Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap' (CRPD), Publicatie van de Verenigde Naties, 2006.
2. Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ), 2003
3. Toegankelijk, een pleidooi voor betere regels, een publicatie van een werkgroep met medewerkers van de CG-Raad, CSO (koepel van ouderenorganisaties) en Stichting VACPuntWonen, onder redactie van Maarten Wijk, Sdu uitgevers, 2012
4. www.stichtingpge.nl Stichting Platform Gehandicaptenbeleid Eindhoven
5. www.pbtconsult.nl Het bureau werkt alg. toegankelijkheidsrichtlijnen om naar bouwtechnische eisen
6. Integrale Toegankelijkheids Standaard (ITS), publicatie van pbtconsult
7. Kadernota Oisterwijk Veilig 2015-2018, publicatie Gemeente Oisterwijk
8. www.zet.nl Stichting Zet Brabant
9. www.toegankelijkbrabant.nl Een van de initiatieven van de Stichting Zet Brabant
10. www.ongehinderd.nl Platform Ongehinderd. Verzamelt informatie over Bereikbaarheid en Toegankelijkheid per gemeente en plaatst deze op een applicatie.
11. www.coalitievoorinclusie.nl Streeft naar implementatie van VN verdrag voor de rechten van mensen met een beperking. (zie ook www.vnverdragwaarmaken.nl)
12. Bouwbesluit 2012. Te vinden op:
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving/bouwbesluit-2012>
13. Bouwverordening Oisterwijk 2012. Zie website gemeente www.Oisterwijk.nl

Bijlage 1

Relevante wetgeving

- * De Grondwet: Artikel 1 gaat over het gelijkheidsbeginsel. Dit beginsel geeft aan wetgever, bestuur en rechters de opdracht om bij het stellen van regels of het nemen van beslissingen mensen in gelijke gevallen op een gelijke manier te behandelen.
- * Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)
Deze wet verbiedt om direct of indirect onderscheid te maken op deze discriminatiegrond.
- * Algemene wet gelijke behandeling (AWGB).
Deze wet verbiedt dat in het maatschappelijk verkeer onderscheid wordt gemaakt op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht, nationaliteit, hetero- of homoseksuele gerichtheid of burgerlijke staat.
- * Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015).
- * De Participatiewet.
De wet is er om zoveel mogelijk mensen met of zonder arbeidsbeperking werk te laten vinden.

Bijlage 2

Verordeningen

* **Volkshuisvesting en woningbouw**

Met daarin:

Bouwverordening gemeente Oisterwijk 2012

De bouwverordening is gebaseerd op het **Bouwbesluit 2012** en dat besluit is op dit moment geldig. Zie de wet- en regelgeving overheid voor de inhoud van het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit bevat technische bouwvoorschriften die voor de Toegankelijkheid van belang zijn.

Bijv. de artikelen in Hoofdstuk 2, afd. 2.6 waarin o.a. de afmetingen van een hellingsbaan bepaald zijn.

* **Openbare orde en veiligheid**

Brandbeveiligingsverordening gemeente Oisterwijk 2012.

Deze verordening is gebaseerd op het **Bouwbesluit 2012** en de Wet Veiligheidsregio's.

Van belang zijn voor ons de weigeringsgronden en gebruikseisen die voor vergunningsplichtige en niet-vergunningsplichtige inrichtingen gelden.

De Kadernota Oisterwijk Veilig 2015-2018. Deze nota is tot stand gekomen in samenwerking van de gemeente Oisterwijk met de politie, de brandweer, de Veiligheidsregio, de Woonstichting Leystromen, Juvans, De Twern en het Steunpunt Huiselijk Geweld.

In dit plan staat beschreven wat bovengenoemde partners onder regie van de gemeente gaan doen op verschillende gebieden zoals jeugd en veiligheid, een veilige woon- en leefomgeving, bedrijvigheid en veiligheid. Uiteraard moeten gebouwen Toegankelijk zijn, maar ze moeten in noodgevallen ook zonder belemmering te verlaten zijn. Te denken valt aan systematische controle van de blusmiddelen, van de bordjes voor nooduitgangen, oefeningen in het verlaten van het gebouw en het actualiseren van de rampenplannen.

Vergunningen

* **Drank- en horecavergunning**

De vergunning is gebaseerd op het Handhavingsbeleid Drank- en Horecawet 2014-2017 gemeente Oisterwijk. De horecabedrijven, slijterijen, sportkantines, culturele centra, buurthuizen en dorpshuizen hebben een drank- en horecavergunning nodig. Bij het verlenen van de horecavergunning is er aandacht voor de eis dat de inrichting van het gebouw aan het **Bouwbesluit 2012** moet voldoen.

* **Evenementenvergunning**

Een aanvraag wordt getoetst aan het evenementenbeleid.

In de toetsing wordt gelet op toegankelijkheid, openbare orde, mogelijke overlast en veiligheid.

Bijlage 3

Interviews met ambtenaren

- Dhr. Ad van Esch, medewerker gebouwenbeheer van de afdeling AOV (Advies Ondersteuning en Veiligheid).
- Dhr. Albert van Oijen, beleidsmedewerker Civieltechniek/Wegbeheer.
- Dhr. Juriaan Donker, beleidsmedewerker Verkeer en Vervoer.

Interviews met mensen met een fysieke beperking en bestuursleden

- Mevr. v. den Brandt; woont in de wijk het Centrum.
- Mevr. v.d. Heuvel; woont in de wijk het Centrum.
- Mevr. de Kroon; woont in de wijk het Centrum.
- Dhr. Krusemeijer; woont in de wijk Pannenschuur.
- Mevr. Lapien; woont in de wijk 't Seuverick
- Mevr. Veelen; woont in de wijk 't Westend..
- Dhr. Pennings; woont in de wijk 't Westend.
- Mevr. Vermeulen; haar mening is gepubliceerd in de Uitstraling.
- Mevr. v.d. Oord; woont in de wijk Waterhoef en is bestuurslid van de Gehandicapten Vereniging Sint Liduina.
- Dhr. Hosli; gebruikt geen scootmobiel of rollator maar is de voorzitter van de scootmobielclub.

SKN senioren kennis netwerk
OISTERWIJK
OCTOBER 2015
designed by **VERBART**